

ЗАВДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПОТРЕБ СТУДЕНТІВ

Золочевська М.В., Орлова І.Ю.

Анотація. У статті обґрунтовуються такі вимоги до інформаційно-навчальних середовищ (ІОС), як можливість широкого вибору джерел інформації, забезпечення широкої співпраці всіх учасників процесу, дотримання етичних норм і правових аспектів щодо збереження авторських прав, а також забезпечення динамічності та адаптивності ІОС.

Представники сучасної педагогічної науки виокремлюють як одну із найважливіших проблему створення ефективного інформаційно-освітнього середовища (ІОС). Такі вчені як А. Андреев, В. Биков, Ю. Жук, М. Кадемія, Є. Полат, С. Литвинова, Н. Морзе, М. Смульсон, В. Ясвін та багато інших розглядають різні аспекти цієї проблеми. Разом з тим, швидкоплинні зміни у запитах суспільства, у цифрових технологіях породжують необхідність осучаснення ІОС. Метою написання цієї статті є сформулювати вимоги до ІОС щодо забезпечення навчальних потреб сучасного студента.

У зарубіжній літературі можемо зустріти термін «Інноваційне навчальне середовище (Innovative Learning Environment)» [1, 6679]. Розглянемо контексти, в яких навчальне середовище може набувати характеру інноваційності.

Перш за все таке навчальне середовище має забезпечити студентам *широкий вибір джерел інформації*. Сьогодні більшість викладачів, окрім організованої аудиторної лекції, надає доступ до добірки матеріалів у різних

формах, включаючи звукові, відео, анімовані та інші матеріали. Така ситуація стає все більш звичною. Разом з тим у більшості випадків така добірка створюється саме тим викладачем, лекцію якого студенти мали можливість прослухати безпосередньо. Добре, якщо лектор включає у добірку додаткових матеріалів не лише матеріали, що підсилюють його бачення проблеми, але й такі матеріали, які є контраверсійними або такими, що показують слабкі сторони теорії або концепції, що викладається. Слабкість цієї ситуації полягає в тому, що все одно ця добірка співвідноситься з однією (в кращому разі, з кількома) особами. Натомість сучасне поєднання цифрових технологій і віртуальної комунікації може бути використане як база для створення певного контенту віртуальним співтовариством, поєднаним відповідно до певної тематики. Особливість такого співтовариства полягає у багатополюсності (кілька експертів), відкритості (можуть включатися люди з різним рівнем обізнаності), мультиконтекстності (до уваги беруться різні аспекти проблеми).

Другою важливою вимогою до ІОС є забезпечення широкої співпраці всіх учасників процесу. Говорячи в контексті студентоцентричного підходу ІОС має спонукати до більшої ваги активності кожного студента в наповненні цього середовища необхідними компонентами. Мається на увазі, що організована (а також самоорганізована) студентська комунікація на всіх рівнях має сприяти підвищенню якості самого середовища, тим самим ефективно впливаючи на рівень компетентності суб'єктів середовища. ІКТ сьогодні дозволяють не просто зняти часові та просторові обмеження на спілкування, а й підняти його на новий рівень, рівень співпраці.

Третім важливим аспектом, який має бути врахований при створенні та підтримці ІОС, є етичний і правовий аспект. Сьогоднішня збрало доступ до інформаційних ресурсів на стільки легким, що виникають спокуси привласнювати і привносити у середовище все, що є в Інтернеті, без усіляких

обмежень. Питання використання інтернет-контенту в навчальних цілях без спеціальних дозволів є досить дискусійним (адже ознайомлення з будь-яким дописом на відкритій вебсторінці саме по собі вже є споживанням інформаційного ресурсу, який веде до власної трансформації через отримання нових знань), але воно має регулюватися в першу чергу, законодавчими актами, а також нормами етичної поведінки. На нашу думку, у конкретному ІОС ці питання мають бути врегульовано через домовленості суб'єктів цього ІОС, викладені у вигляді кодексів правил, навчальних та інших матеріалів, які базуються на нормах законодавчих документів та морально-етичних нормах. Викладачі й студенти мають бути обізнаними з політикою доброчесності, розуміти власну відповідальність за недотримання правил, а саме середовище має містити у якості складників інструменти, що допомагають підтримувати академічну доброчесність.

Четверта вимога стосується динамічності та адаптивності ІОС. Середовище, побудова якого базується на ІКТ, в більшій мірі є гнучким щодо подання нових даних, теорій, концепцій і навіть дискусій. Матеріали навчального призначення можна поділити на дві групи: фундаментальні та новітні. Що стосується першої групи (фундаментальні знання), то такі матеріали не потребують регулярного оновлення, і їх зберігання та передавання доречно здійснювати через тверді копії (в першу чергу, паперові книги), в той час як друга група знань є динамічно- та швидко змінюваними, і їх доречніше зберігати та передавати через канали, що дозволяють швидкого оновлення. Вважаємо, що «хмарні технології» у цьому контексті є інноваційним рішенням проблеми гнучкості. Адаптивність можна розглядати у кількох напрямках, з яких виокремимо:

- 1) адаптивність освітнього контенту до актуальних наукових напрацювань;

- 2) адаптивність елементів педагогічної технології до процесу підготовки майбутніх фахівців;
- 3) адаптивність інструментального набору засобів навчання;
- 4) адаптивність до потреб окремого студента щодо формування його особистої траєкторії.

Говорячи про побудову сучасного ІОС, зазначимо, що воно має бути адаптивним по меншій мірі у цих чотирьох названих контекстах.

Отже, у результаті аналізу було виявлено, що важливими вимогами до ІОС є можливість широкого вибору джерел інформації, забезпечення широкої співпраці всіх учасників процесу, дотримання етичних норм і правових аспектів щодо збереження авторських прав, а також забезпечення динамічності та адаптивності ІОС.

Література:

1. Huda, M., Haron, Z., Ripin, M. N., Hehsan, A., & Yaacob, A. B. S. (2017). Exploring innovative learning environment (ILE): big data era. *International Journal of Applied Engineering Research*, 12(17), 6678-6685.

Відомості про авторів:

1. Золочевська Марина Володимирівна, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР, завідувачка кафедри інформатики, канд. пед. наук, доцент. E-mail: mzolochevska@gmail.com

2. Орлова Ірина Юріївна, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР, магістрантка, E-mail: mzolochevska@gmail.com